

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de politiechef van de regionale eenheid
Den Haag.

Datum: 2 juli 2015

Rapportnummer: 2015/107

Aanleiding

Op 3 maart 2013 ontving de politie een melding van huiselijk geweld dat zou plaatsvinden op het adres van verzoeker. Deze melding was afkomstig van een van de burens van verzoeker. Omdat de dienstauto van de noodhulp onderweg naar de woning van verzoeker een aanrijding kreeg, gingen politieambtenaren X en Y, die op dat moment per mountainbike in de buurt van de woning van verzoeker surveilleerden, ter plaatse. Toen verzoeker de voordeur opendeed vroegen de politieambtenaren of zij binnen mochten komen. Dit weigerde verzoeker, omdat er volgens hem op dat moment niets meer aan de hand was. De politieambtenaren vertrouwden het niet, en zijn toch naar binnen gegaan omdat zij er zeker van wilden zijn dat alles in orde was. Nadat de politieambtenaren met beiden hebben gesproken bleek dat zowel verzoeker als zijn vriendin geen aangifte wenste te doen. Er waren ook geen geweldsporen bij (één van) beiden aangetroffen en de politieambtenaren zijn daarop weer vertrokken.

Verzoeker kon zich niet vinden in de gang van zaken en liet zijn advocaat een klacht bij de politie eenheid Den Haag in dienen. De politiechef verklaarde de klachten van verzoeker ongegrond. Hierop wendde verzoeker zich tot de Nationale ombudsman, die een onderzoek instelde naar verzoekers klachten.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren van de regionale eenheid Den Haag op 3 maart 2013 tegen zijn wil zijn woning hebben betreden.

Voorts klaagt verzoeker erover dat politieambtenaar X hem teruggeduwd heeft in een slaapkamer, en deze kamerdeur vervolgens dicht heeft gehouden.

Bevindingen

Standpunt verzoeker

Ten aanzien van het binnentreden

Verzoeker betwist niet dat hij die dag ruzie had met zijn vriendin. Hij gooide met deuren en ze hebben ook zeker hard tegen elkaar staan schreeuwen. Hij kan zich voorstellen dat burens uit zijn portiekflat de politie hebben gewaarschuwd. Op het moment dat de politie aan de deur stond was de ruzie volgens verzoeker alweer voorbij. Hij wilde net zijn vriendin naar haar werk toebrengen. Hij vertelde aan de politieambtenaren X en Y dat de ruzie niet ernstig was en dat er geen sprake was van geweld. De politieambtenaren wilden toch binnenkomen, maar verzoeker weigerde hen binnen te laten. Ondanks het ontbreken van zijn toestemming en het ontbreken van een machtiging tot binnentreden, kwamen de politieambtenaren toch zijn woning binnen. Verzoeker geeft aan dat hij dit op zich nog wel zou kunnen begrijpen als hij alleen had opengedaan, maar in dit geval stond zijn vriendin bij hem in de hal. De politieambtenaren konden zien en uit beider houding en

gedrag opmaken dat alles goed was, ondanks dat zij beiden geëmotioneerd waren. Verzoeker laat dan ook weten dat het binnentreden onrechtmatig was nu hij geen toestemming had gegeven om binnen te komen, er geen machtiging was en er ook geen sprake was van een spoedeisende noodsituatie waarbij ernstig en onmiddellijk gevaar bestond voor de veiligheid van personen of goederen. Dit laatste is wel vereist volgens de uitzondering genoemd in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden (zie Achtergrond, onder I). De agenten hebben volgens verzoeker dan ook een verkeerde afweging gemaakt toen zij aan de deur konden zien dat de ruzie was opgelost en dat er geen verwondingen bij hem en zijn vriendin waren. Verzoeker voegt hier nog aan toe dat in de opgemaakte mutatie van het incident staat dat de betrokken politieambtenaren buiten, voor zijn woning, geen geschreeuw hadden gehoord, maar dat de politieambtenaren X en Y in een latere verklaring wel aangeven dat zij geschreeuw en gegil hadden gehoord toen zij aankwamen. Dat staat haaks op elkaar. Verder constateert verzoeker dat de verklaringen van de betrokken politieambtenaren ook niet overeenkomen wat betreft het feit dat zijn vriendin wel of niet in de hal aanwezig was op het moment dat de politieambtenaren aan de deur stonden.

Ten aanzien van het fysieke geweld.

Verzoeker verklaart dat de politieambtenaren X en Y duwend en schreeuwend binnenkwamen. Hierbij heeft politieambtenaar X met zijn elleboog tegen de nek en kaak van verzoeker geduwd. Verzoeker werd in een slaapkamer geduwd en opgesloten. In een andere kamer spraken de politieambtenaren eerst met zijn vriendin. Verzoeker verklaart dat hij de kamer waarin hij was geduwd niet uit kon en dat de deur van deze kamer steeds werd dichtgehouden. Hij riep dat dit vrijheidsberoving was, maar daar werd niet op gereageerd.

Verklaring vriendin

De vriendin van verzoeker legde ook een verklaring over aan de Nationale ombudsman. Zij bevestigde het verhaal van verzoeker. Zij hadden beiden aan de deur aangegeven dat er niets meer aan de hand was en zij hadden allebei geen toestemming gegeven om de woning in te komen. Opeens kwam de mannelijke politieambtenaar toch de woning in, waardoor verzoeker met zijn rug tegen de muur knalde. Zij zag dat de mannelijke politieambtenaar vervolgens zijn elleboog op de kaak van verzoeker drukte en ook dat hij een van de armen van verzoeker probeerde te draaien. De vriendin van verzoeker verklaarde dat verzoeker twee maanden lang pijn aan zijn kaak heeft gehad.

Verklaring politieambtenaar X

Tijdens de interne klachtbehandeling bij de politie legde politieambtenaar X een verklaring af. Samengevat verklaarde politieambtenaar X als volgt:

Toen politieambtenaar X samen met zijn collega Y bij de portiekwoning aankwamen, hoorden zij beneden de ruzie al. Er werd geschreeuwd, gegild en gehuild. De voordeur werd opengedaan door een man, naar later zou blijken verzoeker. Hij was verrast om hen te zien en had nog wat agressiefs over zich, aldus politieambtenaar X. Politieambtenaar X zag verderop in de gang een vrouw staan en hij zag dat zij hilde of had gehuild. Hij heeft vervolgens gevraagd of hij en zijn collega binnen mochten komen omdat er een

melding was ontvangen van huiselijk geweld. Verzoeker gaf aan dat dit niet mocht omdat er niets aan de hand was. Omdat politieambtenaar X en Y geen contact hadden met de vrouw en zij ook niets zei vertrouwden zij de zaak niet en besloten zij op grond van de Politiewet naar binnen te gaan om te kijken of er echt niets aan de hand was. Eenmaal binnen heeft politieambtenaar X met verzoeker in een kamer gepraat, en politieambtenaar Y in een andere kamer met de vriendin van verzoeker. Politieambtenaar X verklaarde voorts dat verzoeker geen antwoord wilde geven op de door hem meerdere malen gestelde vraag wat er aan de hand was omdat hij vond dat dat niemand wat aan ging. Verzoeker begon op een gegeven moment naar zijn vriendin te roepen dat zij niets moest zeggen. Volgens politieambtenaar X heeft hij meerdere malen uitgelegd waarom de politie in actie kwam, maar wilde verzoeker gewoon niet luisteren. Toen politieambtenaar Y klaar was met haar gesprek met de vriendin van verzoeker, heeft politieambtenaar X tegen verzoeker gezegd dat hij nog even in de kamer moest blijven wachten omdat hij op de gang met zijn collega zou gaan overleggen over wat er verder moest gebeuren. Toen de politieambtenaren X en Y hierna met elkaar op de gang aan het overleggen waren, kwam verzoeker uit de slaapkamer gelopen. Hierop heeft politieambtenaar X tegen verzoeker gezegd dat hij terug moest gaan. Toen verzoeker dit weigerde heeft hij verzoeker met zijn vlakke hand op zijn borst teruggeduwd de slaapkamer in. Politieambtenaar X is er absoluut zeker van dat hij zijn ellenbogen daarbij niet heeft gebruikt en dat hij verzoeker zijn hoofd of nek ook niet heeft geraakt. Vervolgens heeft politieambtenaar X de slaapkamerdeur dichtgetrokken. Hij weet niet meer of hij de deur nu wel of niet heeft dichtgehouden. Omdat verzoeker en zijn vriendin niet wensten te verklaren en er geen sporen van buitensporig geweld bij hen werden aangetroffen, hebben zij besloten om weg te gaan.

Verklaring politieambtenaar Y

Tijdens de interne klachtbehandeling bij de politie legde ook politieambtenaar Y een verklaring af. Deze verklaring is op hoofdpunten gelijklopend aan die van politieambtenaar X, waarbij de volgende aanvullingen zijn te plaatsen. Politieambtenaar Y verklaarde dat zij de vriendin van verzoeker niet in de hal zag staan toen zij en haar collega aan de voordeur met verzoeker praatten. Ze zijn al pratende de woning in gelopen. Politieambtenaar Y heeft vervolgens met de vriendin gepraat. Zij was nog een beetje geëmotioneerd en in het begin verdedigde zij verzoeker. Ze had geen zichtbare verwondingen. Aan het einde van de gesprekken hebben ze aan beide partijen de procedures in het geval van huiselijk geweld uitgelegd.

Standpunt politiechef

De politiechef liet weten bij zijn eerdere oordeel te blijven en verwees hiervoor naar zijn beslissing van 15 januari 2014.

Ten aanzien van het binnentreden heeft de politiechef in zijn brief van 15 januari 2104 gesteld dat huiselijk geweld onaanvaardbaar is, en dat de politie in de aanpak van huiselijk geweld een expliciete taak heeft in de opsporing, het bieden van hulp en het stoppen van geweld. De politiechef liet weten dat er een melding was binnengekomen van huiselijk geweld, en dat de betrokken politieambtenaren constateerden dat verzoeker

en zijn vriendin geëmotioneerd waren. Onbekend was of er andere personen in de woning aanwezig waren. Zij hadden ook geen contact met de vriendin van verzoeker. De politie moet een goede risicotaxatie in de crisis op dat moment maken. Hierbij wordt een gesprek met betrokkenen gevoerd en de concrete situatie in de woning bekeken. De betrokken politieambtenaren zijn dan ook de woning binnen gegaan om te kunnen beoordelen en verder geweld te voorkomen. Daarbij merkte de politiechef op dat gelet op de reacties bij eerdere geweldsincidenten, de samenleving in dit soort situaties ook een actieve opstelling en direct handelend optreden van de politie verwacht ter voorkoming van verder geweld en/of letsel. Het terstond binnentreden in de woning was nodig ter voorkoming of bestrijding van een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen. De politieambtenaren waren dan ook bevoegd om zonder machtiging binnen te treden, aldus de politiechef.

Wat betreft het gebruikte fysieke geweld liet de politiechef weten dat het gebruikelijk is bij huiselijk geweld de betrokkenen gescheiden van elkaar te horen. Verzoeker en zijn vriendin zijn gescheiden van elkaar gehoord en het staat vast dat verzoeker bij de effectuering daarvan teruggeduwd is in een kamer en de deur hiervan gesloten is gehouden. Verzoeker zou voortdurend hebben geschreeuwd en was niet voor rede vatbaar. De politiechef is van oordeel dat het op deze manier scheiden van verzoeker en zijn vriendin een gerechtvaardigde ordemaatregel was en dat er geen aanwijzingen zijn dat hierbij disproportioneel geweld is toegepast. Daarbij was het optreden proportioneel en in verhouding tot het beoogde doel, namelijk het maken van een risicotaxatie.

Op vragen van de Nationale ombudsman liet de politiechef nog weten dat in zijn algemeenheid bij meldingen over huiselijk geweld de achtergrondinformatie over de bewoners en/of betrokkenen automatisch aan de politieambtenaren die ter plaatse gaan wordt verstrekt door de meldkamer. De betrokken politieambtenaren X en Y kunnen zich niet meer herinneren of dit in dit geval, ook is gebeurd. De politiechef liet desgevraagd weten dat er op 25 juni 2012 een onderzoek door de politie naar verzoeker was ingesteld naar aanleiding van de melding dat hij geweld zou hebben gebruikt tegen zijn vriendin. Na ter plaatse te zijn geweest en eerst met de vriendin (in de woning) te hebben gesproken en enige tijd daarna (buiten) met verzoeker zijn de agenten weer vertrokken omdat zij de vermeende mishandeling hadden ontkend en zij ook verder niets constateerden.

Mutatie

Op verzoek van de Nationale ombudsman legde de politiechef de mutatie over die politieambtenaren X en Y die dag opmaakten. Deze is grotendeels gelijklopend aan de verklaringen die X en Y hebben afgelegd, met dit verschil dat toen zij ter plaatse kwamen zij geen geschreeuw hoorden.

Aanwijzing Huiselijk geweld

In de Aanwijzing huiselijk geweld en eerge relateerd geweld van het Openbaar Ministerie (2010A010, in werking getreden op 1 juni 2010) wordt onder huiselijk geweld verstaan: 'geweld dat door iemand uit de huiselijk kring van het slachtoffer wordt gepleegd'.

Huiselijk geweld kent vaak een structureel karakter en er is een hoog recidiverisico. Slachtoffers durven vaak geen aangifte te doen of denken dat politie en justitie aan een aangifte geen gevolg geven. De aanpak van huiselijk geweld is dat er zoveel mogelijk strafrechtelijk wordt ingegrepen bij meldingen van huiselijk geweld, teneinde het geweld te stoppen en herhaling te voorkomen. Het waarborgen van de veiligheid, het inschakelen van/verwijzen naar hulpverlening en de aandacht voor kinderen vormen andere belangrijke aandachtspunten.

Werkproces politie Den Haag.

De politie Den Haag heeft een eigen werkproces dat volgt uit de Aanwijzing Huiselijk geweld. Hierin staan meerdere fasen beschreven. Voor dit onderzoek is het volgende van belang.

Fase 1 spreekt van het melden van huiselijk geweld. Na een melding verzamelt de meldkamercentralist informatie.

Fase 2 gaat over het ter plaatse gaan en het binnentreden van de woning. Er staat opgenomen dat de politieambtenaren zich voor het binnentreden dienen te legitimeren en het doel van hun komst mee dienen te delen. Verder staat er opgenomen dat een machtiging tot binnentreden niet vereist is als ter voorkoming of bestrijding van ernstig onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond de woning moet worden binnengetreden.

Fase 3 spreekt over het horen van de betrokkenen en getuigen. De politieambtenaren spreken achtereenvolgens het slachtoffer, de getuigen, de betrokkenen en de pleger. Daarna vormen zij zich een beeld van de situatie. Indien er geen sprake is van een strafbaar feit wordt de situatie afgehandeld conform de methodiek aanpak huiselijk geweld.

Beoordeling

Ten aanzien van het binnentreden in de woning.

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het huisrecht vindt bescherming in verdragen en de Grondwet (zie Achtergrond, onder II). Dit recht houdt onder andere in dat indien de politie een woning zonder toestemming van de bewoner wil betreden, zij in beginsel moet beschikken over een schriftelijke machtiging van een (hulp)officier van justitie. Deze eis vervalt echter indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnengetreden (artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden).

Algemeen aanvaard is dat zich omstandigheden kunnen voordoen waarin het binnentreden in een woning tegen de wil van een bewoner is gerechtvaardigd. In deze omstandigheden wordt het binnentreden dan (mede) gerechtvaardigd in verband met de hulpverleningstaak van de politie zoals neergelegd in artikel 7 lid 2 van de Politiewet

(zie Achtergrond, onder III). Indien er sprake is van een reële grond voor hulpverlening in verband met een noodsituatie ten aanzien van de betrokken bewoner(s) kan de politie komen te verkeren in een conflict van rechtsplichten: de plicht tot eerbiediging van het huisrecht en die tot hulpverlening.

De aanpak van huiselijk geweld heeft al jaren prioriteit binnen de politie en haar ketenpartners. Zo bestaat er de eerder genoemde Aanwijzing Huiselijk geweld en heeft elke eenheid zijn eigen werkwijze/protocol ontwikkeld. De politie heeft bij de aanpak van huiselijk geweld een expliciete taak in de opsporing, het bieden van hulp en het stoppen van het geweld. Dit vraagt in bepaalde omstandigheden om een doortastend optreden van de politie - zoals het terstond binnengaan van een woning - waarbij er ruimte is voor de eigen inschatting en afweging van een situatie door de betrokken politieambtenaar. Hierbij is echter wel van belang dat in elk geval sprake moet zijn van een spoedeisende situatie, waarin een ernstig en onmiddellijk gevaar bestaat voor de veiligheid van personen of goederen.

In casu staat niet ter discussie dat er geen toestemming was verleend door verzoeker of zijn vriendin om de woning te mogen betreden en dat de betrokken politieambtenaren niet in het bezit waren van een machtiging tot binnentreden. De vraag die zich voordoet is of er sprake was een noodsituatie die het terstond binnentreden kan rechtvaardigen. De Nationale ombudsman beantwoordt deze vraag ontkennend. De politieambtenaren hebben niet aangegeven waaruit de noodsituatie bestond, behalve dan dat zij de zaak niet vertrouwden en naar binnen wilden om te kijken of er echt niets aan de hand was. De Nationale ombudsman acht dit onvoldoende. Ook een zelfstandige beoordeling van de feiten van deze casus kan de Nationale ombudsman niet tot de conclusie brengen dat hier sprake was van een noodsituatie. Er waren geen omstandigheden waaruit het ernstig en onmiddellijk gevaar voor de vriendin van verzoeker (of anderen) kon worden afgeleid. Zo is niet gebleken dat er van te voren aan de betrokken politieambtenaren informatie van dien aard over verzoeker en de thuissituatie was verstrekt dat onmiddellijk ingrijpen rechtvaardigde. Eenmaal ter plaatse bleek ook niet dat er (bijvoorbeeld) sprake was van een acute bedreigende situatie. Daarbij was er geen zichtbaar (ernstig) letsel waarneembaar en had de politie zicht op de vriendin van verzoeker. Ook is niet gebleken dat de politieambtenaren aan de deur hebben doorgevraagd waaruit een vermoeden van een noodsituatie zou kunnen worden afgeleid.

De politieambtenaren mochten dan ook niet terstond de woning van verzoeker betreden. De Nationale ombudsman gaat er zonder meer van uit dat de betrokken politieambtenaren vanuit de beste intenties en hun bezorgdheid om de vriendin van verzoeker hebben gehandeld. Desondanks hadden zij voor het binnentreden eerst via de dienstdoende hulpofficier van justitie een machtiging moeten verkrijgen. Door dit na te laten is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie het huisrecht van verzoeker onvoldoende heeft gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Ten aanzien van het ophouden in de slaapkamer

Bij het vorige klachtonderdeel heeft de Nationale ombudsman geoordeeld dat de politie de woning van verzoeker niet zonder machtiging mocht betreden. Het gebruik van welke vorm van geweld in de woning van verzoeker is dan ook niet rechtmatig, omdat de politieambtenaren zich niet in de woning mochten bevinden. De Nationale ombudsman is zich hiervan bewust. De Nationale ombudsman bekijkt een klacht echter niet alleen vanuit de rechtmatigheid, maar ook vanuit de behoorlijkheid. Vanuit het perspectief van de behoorlijkheid zal de Nationale ombudsman dan ook een oordeel geven over het onderstaande klachtonderdeel.

Elleboog tegen kaak/nek

Verzoeker stelt dat op het moment dat politieambtenaar X zijn woning binnenkwam, hij zijn elleboog tegen de kaak/nek van verzoeker heeft geduwd. De vriendin van verzoeker bevestigt dit. Daartegenover staat de ontkennende verklaringen van politieambtenaar X, en ook politieambtenaar Y heeft het over het "al pratende naar binnenlopen" en dus niet over een worsteling tussen verzoeker en politieambtenaar X.

Gelet op deze tegenover elkaar staande verklaringen, waarbij er geen aanwijzingen zijn om aan de ene verklaring meer waarde toe te kennen dan aan de andere verklaring, zal de Nationale ombudsman zich op dit punt onthouden van een oordeel.

Terugduwen en ophouden in slaapkamer

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. In artikel 11 van de Grondwet is bepaald dat een ieder het recht heeft op onaantastbaarheid van zijn lichaam; aan dit recht kunnen bij of krachtens de wet beperkingen worden gesteld.

De Nationale ombudsman constateert dat de betrokken politieambtenaren overeenkomstig het opgestelde werkproces van de Eenheid Den Haag in het geval van huiselijk geweld hebben gehandeld. Zo hebben zij in de woning apart met beide betrokkenen gesproken en hebben zij vervolgens op grond van de verkregen informatie samen een beeld gevormd van de situatie. Het staat voor de ombudsman vast dat verzoeker zich niet coöperatief heeft opgesteld in het gesprek met politieambtenaar X en dat politieambtenaar X op enig moment verzoeker met geringe kracht terug heeft geduwd in de slaapkamer en de deur dicht heeft gehouden. Hierdoor kon hij in relatieve rust met zijn collega overleggen over wat haar ter ore was gekomen en wat er vervolgens moest gebeuren. De Nationale ombudsman acht een dergelijk optreden niet grensoverschrijdend en is het met de politiechef eens dat het terugduwen van verzoeker in een kamer en deze gedurende korte tijd dichthouden proportioneel en in verhouding was met het beoogde doel, namelijk het maken van een zorgvuldige risicotaxatie. Het grondrecht onaantastbaarheid van het lichaam is dan ook voldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Den Haag is *gegrond* ten aanzien van het binnentreden in de woning van verzoeker gegrond, wegens het onvoldoende respecteren van het huisrecht van verzoeker.

De klacht over de onderzochte gedraging van de politiechef van de regionale eenheid Den Haag is *niet gegrond* ten aanzien van het terugduwen van verzoeker in de slaapkamer en het dichthouden van de deur.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel ten aanzien van de duw met de elleboog.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Achtergrond

I. Algemene wet op het binnentreden

1. Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist, tenzij en voor zover bij wet aan rechters, rechterlijke colleges, leden van het openbaar ministerie, burgemeesters, gerechtsdeurwaarders en belastingdeurwaarders de bevoegdheid is toegekend tot het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner. De machtiging wordt zo mogelijk getoond.
2. Onze Minister van Justitie stelt het model van deze machtiging vast.
3. Een schriftelijke machtiging als bedoeld in het eerste lid is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden.

II. Grondwet

Artikel 12

"1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen....."

III. Politiewet,

Artikel 7 lid 2

"De ambtenaar van politie, bedoeld in het eerste lid, heeft toegang tot elke plaats, voor zover dat voor het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven, redelijkerwijs nodig is."